

УДК 613

DOI: 10.31732/2663-2209-2021-63-202-211

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ ТУРИЗМУ

Кондес Т.В.¹, Бурлакова І.А.², Шевяков О.В.³

¹ к.психол.н., доцент кафедри психології, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: TetianaKV@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8514-9389>

² д.психол.н., професор, Дніпропетровський університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна,
e-mail: burlakova22irina@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6043-4359>

³ д.психол.н., професор, Дніпропетровський університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна,
e-mail: shevyakovyO@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8348-1935>

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SYSTEM FORMATION OF HEALTH - PRESERVING COMPETENTNESS OF FUTURE TOURISM MANAGEMENT SPECIALISTS

Kondes Tetiana¹, Burlakova Iryna², Sheviakov Oleksiy³

¹ PhD (Psychological), associate professor of psychology department, "KROK" University, Kyiv, Ukraine,
e-mail: TetianaKV@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8514-9389>

² Doctor sciences (Psychological), professor, Dnipropetrovsk University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine,
e-mail: burlakova22irina@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6043-4359>

³ Doctor sciences (Psychological), professor, Dnipropetrovsk University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine,
e-mail: shevyakovyO@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8348-1935>

Анотація. У статті представлено аналіз соціально-психологічної сутності феноменів здоров'я, здоров'язбереження та здоров'язберігаючих компетентностей; визначено специфіку професійної діяльності фахівців з туризму, а також значення та структуру здоров'язберігаючих компетентностей майбутніх фахівців з менеджменту туризму. Метою даної роботи є розгляд компетентнісного підходу до формування здоров'я майбутніх фахівців з менеджменту туризму. На основі результатів анкетування розробити форми роботи студентів щодо формування культури здоров'я та здорового способу життя. Розглянуто етапи формування здоров'язберігаючих компетенцій. Зазначено необхідність використання компетентнісного підходу. Констатовано, що компетентнісний підхід визначається як один із важливих концептуальних підходів (ціннісно-мотиваційну, когнітивно-креативну, операційно-діяльнісну, комунікативно-поведінкову, емоційно-регулятивну та особистісну) здоров'язберігаючих компетентностей майбутніх фахівців з туризму. Наголошується, що сучасні реалії вимагають виховання здорового, морально зрілого, конкурентоспроможного, мобільного, готового до активної життєдіяльності фахівця, а наявність фізичного та психологічного здоров'я є основним фактором, необхідним для його особистісного зростання і успішної соціалізації. Показано, що формування культури здоров'я, спрямованості мислення на збереження й зміцнення здоров'я – невід'ємний компонент здоров'язберігаючих компетентностей майбутніх фахівців з менеджменту туризму. Запропоновано методіку формування здоров'язберігаючих компетентностей майбутніх фахівців з менеджменту туризму. Описано соціально-психологічні умови для формування ціннісного і свідомого ставлення майбутніх фахівців з менеджменту туризму до свого здоров'я, підвищення мотивації до здорового способу життя, активації навчально-пізнавальної діяльності, самопізнання і самоактуалізації, комунікативних здібностей, вдосконалення психофізичних здібностей, підвищення рівня фізичної підготовленості через використання цілеспрямованих активних соціально-психологічних методів навчання і допомоги; участі у підготовці та реалізації оздоровчо-масових і рекреаційних проєктів, спортивних заходів.

Ключові слова: здоров'я, здоров'язбереження, здоровий спосіб життя, здоров'язберігаючі компетентності, компетентнісний підхід, фахівців з менеджменту туризму.

Формули: 0; рис.: 1; табл.: 0, бібл.: 10

Annotation. The article presents an analysis of the socio-psychological essence of the phenomena of health, health and health-preserving competencies; the specifics of professional activity of tourism specialists are determined, as well as the importance and structure of health-preserving competencies of future tourism management specialists. The

purpose of this work is to consider the competence approach to the formation of health of future professionals in tourism management. Based on the results of the questionnaire to develop forms of student work on the formation of health culture and healthy lifestyle. The stages of formation of health-preserving competences are considered. The need to use a competency-based approach is noted. It is stated that the competence approach is defined as one of the important conceptual approaches to updating the content of education and is leading in the modernization of its system. The structural components (value-motivational, cognitive-creative, operational-activity, communicative-behavioral, emotional-regulatory and personal health-preserving competences of future tourism management specialists. It is emphasized that modern realities require the education of a healthy, morally mature, competitive, mobile, ready for active life specialist, and the presence of physical and psychological health is a key factor necessary for his personal growth and successful socialization. It is shown that the formation of a culture of health, focus on maintaining and promoting health - an integral component of health-preserving competences of future tourism management specialists. The method of formation of health-preserving competences of future tourism management specialists is offered. Socio-psychological conditions for the formation of value and conscious attitude of future tourism management specialists to their health, increase motivation for a healthy lifestyle, activation of educational and cognitive activities, self-knowledge and self-actualization, communication skills, improving psychophysical abilities, improving physical fitness through the use of purposeful active socio-psychological methods of training and assistance; participation in the preparation and implementation of health and recreational projects, sporting events.

Key words: health, health care, healthy lifestyle, health-preserving competences, competence approach, tourism management specialists.

Formulas:0; fig.: 1; tabl.: 0; bibl.: 10

Постановка проблеми. Знання, уміння й навички, що отримує людина в процесі її життєдіяльності мають на меті всебічний розвиток фізичного, інтелектуального та культурного потенціалу, підготовку до виконання професійно-трудової діяльності, формування особистісних якостей громадянина України, здатного забезпечити нашій Батьківщині гідне місце у світовій цивілізації.

Необхідність реформування системи освіти України, її удосконалення і підвищення рівня якості є найважливішою соціокультурною проблемою, яка значною мірою обумовлюється процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку майбутнього фахівця, його соціалізації та самореалізації у сучасному світі, зокрема на основі особистісно-компетентнісного підходу.

У світі змін культурно-освітніх парадигм і сенсів, від людини потрібні компетентності нового формату, навички та компетенції XXI століття, тобто глобальні навички:

- особистісні якості, риси характеру, які допомагають адаптуватися до стрімких змін навколишнього середовища (система духовно-моральних цінностей, соціально-культурні цінності суспільного життя, уміння працювати на результат, лідерські якості, ініціативність, допитливість, наполегливість);

- базові знання, вміння та навички, які допомагають вирішувати повсякденні завдання (навички осмисленого читання і письма, природничо-наукові знання, математична грамотність, фінансова та підприємницька грамотність, ІКТ-грамотність, культурна і суспільна грамотність та ін.);

- компетенції, що допомагають вирішувати більш складні завдання, в ситуації невизначеності і швидких технологічних змін навколишнього середовища (критичне мислення, вміння спілкуватися, працювати в колективі, конструктивно взаємодіяти з членами команди, креативність, творче мислення) [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи співвідношення професіоналізму з різними аспектами зрілості фахівця, А. Маркова виділяє чотири види професійної компетентності: спеціальну, соціальну, особистісну, індивідуальну:

1. Спеціальна, або діяльнісна професійна компетентність характеризує володіння діяльністю на високому професійному рівні і включає не лише наявність спеціальних знань, а й уміння застосувати їх на практиці.

2. Соціальна професійна компетентність характеризує володіння способами спільної професійної діяльності і співпраці, прийнятими в професійному

співтоваристві прийомами професійного спілкування.

3. Особистісна професійна компетентність характеризує володіння способами самовираження і саморозвитку, засобами протистояння професійної деформації. Сюди ж відносять здатність фахівця планувати свою професійну діяльність, самостійно приймати рішення, бачити проблему.

4. Індивідуальна професійна компетентність характеризує володіння прийомами саморегуляції, готовність до професійного зростання, несхильність професійному старінню, наявність стійкої професійної мотивації [8].

Рада Європи визначила п'ять ключових компетенцій, яким вона надає особливого значення і якими повинні оволодіти молоді європейці:

1. Соціально-політична компетенція – здатність брати на себе відповідальність, брати участь у спільному прийнятті рішень, регулювати конфлікти ненасильницьким шляхом, брати участь у функціонуванні та у поліпшенні демократичних інститутів.

2. Соціокультурна компетенція стосується життя в багатокультурному суспільстві. Щоб перешкоджати виникненню расизму або ксенофобії, поширенню клімату нетерпимості, освіта повинна «озброїти» молодь міжкультурними компетенціями, такими, як розуміння відмінностей, повага один одного, здатність жити з людьми інших культур, мов і релігій.

3. Комунікативну компетенцію можна визначити як природну здібність людини до спілкування, і як складову та фундаментальну характеристику професійної компетентності, володіння усним і письмовим спілкуванням, також відносять володіння кількома мовами, які важливі в роботі й суспільному житті.

4. Інформаційна компетенція. Суть даної компетенції трактується як сукупність готовності та потреба працювати з сучасними джерелами інформації в професійній та побутовій

сферах діяльності, здатність критично аналізувати інформацію.

5. Здатність вчитися протягом життя розглядається як основа безперервної підготовки в професійній діяльності, а також в суспільному та особистому житті. [9].

Компетентісна парадигма – це адаптована під потреби постіндустріального суспільства, цифрову та інформаційну економіку сучасна модель освіти. Професійна освітня програма, що передбачалась кваліфікаційним підходом, як правило, пов'язувалася з об'єктами праці, співвідносилася з їх характеристиками і не свідчила про можливість, знання і готовність оптимально пов'язувати з ефективністю життєдіяльність людини в різних контекстах.

Компетентність розглядається як система навичок, властивих будь-якій людині, в ній поєднуються кваліфікація, соціальна поведінка, здатність працювати в складі певної групи, робочого колективу, вміння ризикувати, тобто кваліфікаційні характеристики, що доповнюються і вдосконалюють свій розвиток особистими, культурними і соціальними характеристиками індивіда. Особистісні характеристики компетентного фахівця дають йому можливість ефективного застосування власної кваліфікації, і в цілому формують його образ [4].

В даний час випускники системи вищої професійної освіти під час вибору та планування результатів освіти увагу акцентують не на обсязі засвоєних знань і алгоритми їх відтворення, а на компетенції, на здатності випускника до адаптації в професійному середовищі, готовність творчо вирішувати професійні та життєві проблеми, вміння самостійно здобувати й оновлювати знання, застосовувати їх в ситуаціях, близьких до майбутньої професійної діяльності тощо. [2].

Формулювання цілей статті. Метою даної роботи є розгляд компетентісного підходу до формування здоров'я майбутніх фахівців з менеджменту туризму. На основі

результатів анкетування розробити форми роботи студентів щодо формування культури здоров'я та здорового способу життя.

Викладення основного матеріалу дослідження. Будучи продуктом навчання, природа компетентності на пряму не впливає з нього, а є наслідком саморозвитку, особистісного зростання індивіда, наслідком самоорганізації і узагальнення діяльнісного і особистісного досвіду. Компетентність відіграє провідну роль у формуванні особистості у професійній діяльності. Це сукупність знань, умінь, освіченості, що сприяє особистісній самореалізації спеціаліста. Зимня І. О. виділяє три основні групи компетентностей, що відносяться:

1) до самого себе як до особистості, суб'єкту життєдіяльності – здоров'язбереження; ціннісно-сміслові орієнтації в світі; самовдосконалення, саморегулювання, саморозвиток; особистісні та предметні рефлексії; компетенції інтеграції (структурування, збільшення знань та ін.);

2) до соціальної взаємодії людини та соціальної сфери:

а) з суспільством, колективом, сім'єю, друзями, партнерами, толерантність, повага, прийняття іншого тощо.

б) усне, письмове, діалогічне, монологічне, письмове спілкування, дотримання традицій, ритуалу, етикету;

3) до діяльності людини:

а) пізнавальної – постановка і рішення пізнавальних завдань та проблем;

б) ігрової, навчальної, трудової, дослідницької та іншої діяльності;

в) у сфері інформаційних технологій (комп'ютерна грамотність, володіння електронною технікою, Інтернет-технологією і ін.) [5].

Структура професійної компетентності фахівця будь-якого профілю, включає в себе (рис. 1.) [6].

Саме від професійної компетентності фахівця залежить успішність його професійної кар'єри після закінчення навчального закладу і реалізація

отриманих ним знань, умінь і навичок в практичній діяльності.

Сьогодні вже досить виразно виділені характеристики професійної компетентності, які в цілому є загальними і обов'язковими для всіх фахівців:

1) гностична (когнітивна) – відображає наявність необхідних професійних знань (їх обсяг і рівень є головною характеристикою компетентності);

2) регулятивна – дозволяє використовувати наявні професійні знання для вирішення професійних завдань;

3) рефлексивно-статусна – дає право діяти певним чином за рахунок визнання авторитетності;

4) нормативна – відображає коло повноважень, сферу професійної діяльності;

5) комунікативна – визначає можливість встановлення контактів самого різного виду для здійснення практичної діяльності;

6) креативна – творча складова [6].

Однією з важливих умов успішності та ефективності професійної підготовки майбутніх фахівця є зміцнення здоров'я, всебічна фізична підготовленість до професійної діяльності, придбання практично важливих знань з фізичної культури [1].

Компетентність здоров'язбереження розуміється як інтегральна характеристика особистості фахівця, що визначає його здатність і готовність вирішувати професійні завдання, що пов'язані з реалізацією здоров'язберігаючої діяльності в процесі надання допомоги з використанням знань, умінь, професійного і життєвого досвіду на основі сформованості мотиваційно-ціннісного ставлення до здоров'я і професійно важливих якостей особистості.

Для ефективного здійснення професійної діяльності в сфері здоров'язбереження фахівця з туризму повинні бути притаманні професійно важливі особистісні якості (особистісний компонент): самоконтроль і самокритичність; високий рівень креативності та професійної самосвідомості; стресостійкі якості

(фізична тренуваність, самоналаштування, вміння керувати своїми емоціями);

оптимізм; прагнення до підвищення рівня свого здоров'я [7].

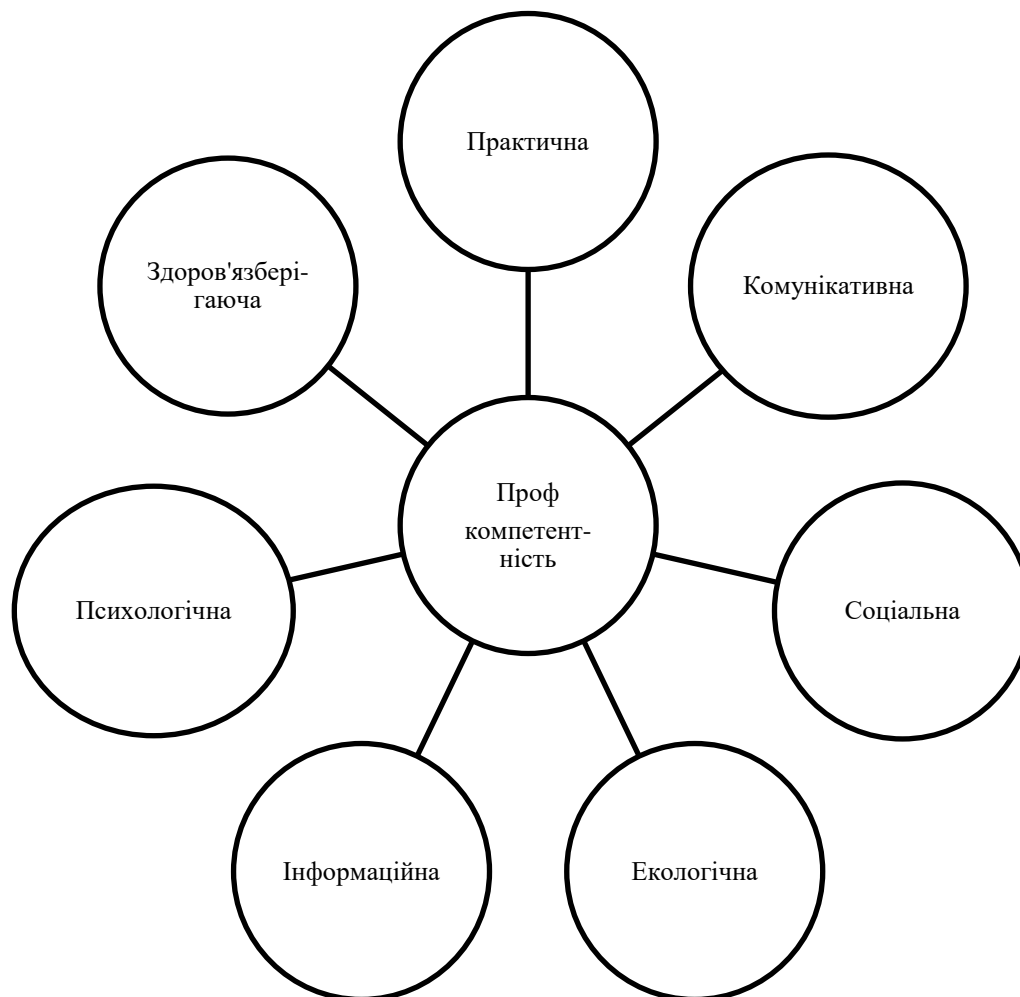


Рис. 1. Структура професійної компетентності фахівця

Всі стрес-фактори, що негативно впливають на професійну діяльність фахівця, можна розділити на зовнішні (об'єктивні) і внутрішні (суб'єктивні).

До внутрішніх факторів належать: схильність до емоційної ригідності; інтенсивне сприйняття і переживання обставин професійної діяльності; слабка мотивація емоційної віддачі; компенсація прогалин свого життя; співчуття з обов'язку; жертвовність. Схильність до емоційної ригідності (негнучкість, жорсткість) – професійні деформації з'являються там, де спілкування з людьми займає ліву частку робочого часу, а це, в свою чергу, гостро ставить питання взаємодії особистого «я» і суспільного «ми». Якщо людина забуває про «я» і

розчиняється в «ми», вона згорає. Тоді вона втрачає емоційну чуйність, здатність до співучасті і співпереживання. Виникає емоційна ригідність як засіб психологічного захисту швидше у тих, хто менш сприйнятливий і більш емоційно стриманий.

Інтенсивне сприйняття і переживання обставин професійної діяльності виникає у людей з підвищеною відповідальністю за доручену справу, виконувану професійну роль. Слабка мотивація емоційної віддачі означає, що людина не звикла, не вміє заохочувати себе за співпереживання і співучасть, що проявляються по відношенню до суб'єктів професійної діяльності.

До зовнішніх факторів можемо віднести: хронічну напружену психоемоційну діяльність; дестабілізуючу організацію діяльності; підвищену відповідальність за виконувани функції; неблагополучну психологічну атмосферу професійної діяльності; психологічно важкий контингент. Хронічна напружена психоемоційна діяльність виникає, коли фахівцеві доводиться постійно підкріплювати емоціями різні аспекти спілкування: уважно сприймати, посилено запам'ятовувати, швидко інтерпретувати візуальну, звукову та письмову інформацію, швидко зважувати альтернативи та приймати рішення.

Дестабілізуюча організація діяльності – це нечітка організація і планування праці, нестача обладнання, погано сконструйована і розпливчата інформація. Підвищена відповідальність за виконувани функції означає, що за день інтенсивної роботи з важким контингентом самовіддача і самоконтроль настільки великі, що до наступного робочого дня психічні ресурси практично не відновлюються [10].

До основних ознак професійного вигорання фахівців з туризму відносяться:

1) емоційні: почуття емоційної спустошеності; втрата почуття гумору; спустошеність; невизначене почуття неспокою і тривоги; почуття розчарування; зниження рівня ентузіазму; підвищена дратівливість через незначні, дрібні події, часті нервові зриви; образливість; невпевненість; байдужість; безсилля;

2) психосоматичні: підвищена стомлюваність; почуття виснаження; відчуття постійної втоми (синдром хронічної втоми); сприйнятливості до показників зовнішнього середовища; часті головні болі; розлади шлунково-кишкового тракту; відсутність апетиту або переїдання, а звідси надлишок або недолік ваги; повне або часткове безсоння/вдень постійний сонний стан, бажання спати, порушення сну, безсоння;

3) порушення пізнавальних процесів діяльності: труднощі з концентрацією уваги, жорсткість і ригідність мислення,

сконцентрованість на деталях, нездатність приймати рішення;

4) неприємності професійної діяльності: погіршення якісних і кількісних показників роботи; неприязнь до роботи; продуктивна творча діяльність змінюється формальним виконанням обов'язків; сумніви в загальній корисності професійної діяльності; знецінення професійних досягнень; постійні переживання щодо своєї професійної та особистої неспроможності; посилений опір виходу на роботу; думки про зміну роботи, професії;

5) порушення соціальних зав'язків: дегуманізація, розвиток негативного ставлення до своїх колег та клієнтів, зростаюче уникнення контактів з людьми; дистанціювання від рідних і близьких, прагнення до усамітнення, осуд клієнта, цинічне ставлення до нього [6].

Для продуктивної діяльності в умовах безперервного впливу стресу, від людини вимагається активно задіяти особистісні ресурси, що є енерговитратним і часто веде до стану нервового і фізичного виснаження.

Студентам вищих навчальних закладів, що готують спеціалістів з туризму необхідно мати високий рівень сформованості здоров'язберігаючих компетентностей не лише при побудові траєкторії індивідуального розвитку, але і використовувати їх безпосередньо в професійній діяльності.

Змістом компетентності здоров'язбереження є:

– готовність до формування здорового способу життя, до поповнення своїх знань про здоров'язбереження; ставлення до здоров'я як до найбільшої цінності,

– готовність включатися в рухову активність, в заняття спортом, готовність до регуляції фізичного і психічного здоров'я;

– Знання умов і факторів, що впливають на здоров'я, знання особливостей свого організму;

– знання основ діагностики власного здоров'я, основ сексології, понять про

професійну освіту, самореалізації, професійної орієнтації з точки зору здоров'я;

– практика дотримання режиму праці та відпочинку, гігієнічних норм, практика надання першої допомоги;

– виконання профілактичних, санітарно-гігієнічних заходів по здоров'єсбереження, застосування комплексів фізичних вправ, засобів загартовування;

– ставлення до здоров'я як до найбільшої матеріальної цінності людини;

– розуміння особливостей впливу соціальних відносин на фізичне і психічне здоров'я, позитивне ставлення до життєдіяльності, до себе, бажання жити в гармонії з навколишнім світом і людьми;

– уміння визначати стан свого здоров'я, свідоме звернення до лікаря, саморегуляція свого психоемоційного та функціонального стану в стресових ситуаціях [2].

При розробці концепції формування здоров'язберігаючих компетентностей використовувалися базові положення сучасної методології загальної і професійної педагогіки, провідний у системі вищої освіти компетентнісний підхід.

З метою вивчення мотиваційних особливостей і відношення студентів напряму «Туризм» до формування здоров'язберігаючих компетентностей студентам нами була запропонована анкета. В опитуванні взяли участь 25 осіб. Аналіз представлених відповідей показав наступні результати.

На питання, яку роль відіграють здоров'язберігаючі компетентності та навчання їм бакалаврів туризму, студенти відповіли наступним чином: 71% - висока; 29% - середня; 0% - низька.

Аналізуючи питання: Як ви оцінюєте свою готовність до формування здоров'язберігаючих компетентностей були отримані наступні дані: 21% - висока; 50% - середня; 29% - низька.

Бажання студентів використовувати здоров'язберігаючі компетентності в професійній анімаційній діяльності

більшість респондентів дали позитивні відповіді: 64% - Так; 36% - Ні.

Думка студентів про необхідність придбання знань і практичних умінь в області здоров'язберігаючих технологій в більшості випадків позитивна: 93% - Так; 7% - Ні.

Аналізуючи питання: Чи дозволить формування здоров'язберігаючих компетентностей значно підвищити якість підготовки та загальну компетентність майбутніх бакалаврів туризму, відповіді студентів дали позитивний результат: 79% - Так; 7% - Ні; 14% - Важко відповісти.

Виходячи з отриманих даних, можна зробити висновок про те, що формування здоров'язберігаючих компетентностей є невід'ємною частиною підготовки майбутніх бакалаврів туризму. Сприяє формуванню усвідомленого ставлення до дозвілля, розуміння його ролі і практичного використання в туристичній діяльності.

Формами роботи студентів щодо формування культури здоров'я та здорового способу життя є:

1. «Навчально-пізнавальна діяльність»

1.1. Навчальна (аудиторна) програма – теоретична та практична підготовка з застосуванням інноваційних здоров'язберігаючих технологій.

1.2. Волонтерська діяльність – соціально-педагогічна робота у профілактичному, просвітницькому, реабілітаційному, рекреативному, інформаційно-рекламному, охороннозахисному, соціально-побутовому та спортивно-оздоровчому напрямах.

1.3. Неспеціальна фізична освіта: свідомо побудова здорового способу життя.

2. «Тілесно-психологічні практики»:

2.1. Новітні технології рухової активності:

- фітбол;
- степ-аеробіка;
- боді-білдінг;
- атлетична гімнастика;
- фітнес-йога;

- функціональна гімнастика;
- роупскіпінг;
- стретчинг;
- Пілатес;
- спортивні та рухливі ігри.

2.2. Фізична реабілітація та психосоматичне оздоровлення: ароматерапія, психопластика, антистрессова гімнастика, аутогенне тренування.

3. «Дозвіллева рекреація»:

3.1. Змагання та спортивні свята: розвиток вольових та моральних якостей, почуття особистої гідності та обов'язку.

3.2. Рекреаційні проекти: вечора здоров'я і відпочинку; профілактичні заходи в період канікул; проведення днів здоров'я;

3.3. Спортивно-оздоровчі клуби за інтересами.

4. «Здоров'ятворча діяльність».

4.1. Розважальні шоу програми, фітнес-перфоменс;

4.2. Тематичні проекти до традиційних міжнародних та національних свят стосовно здоров'я.

Великий розвиток отримала в Університеті спортивно-оздоровча туристична та екологічна робота. Основними завданнями спортивно-оздоровчої туристичної діяльності є:

1) активне сприяння фізичному і духовному вихованню студентів, впровадження фізичної культури і спорту в повсякденне життя, організація роботи по зміцненню здоров'я;

2) проведення фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходів серед студентів, викладачів, співробітників;

3) проведення змагань, конкурсів серед команд факультетів та студентів, які проживають в гуртожитку з видів спорту;

4) активна пропаганда фізичної культури, спорту і здорового способу життя;

Проводяться туристичні походи різного цільового призначення і тривалості:

1. Туристичний похід вихідного дня проводиться з метою організації та проведення активного відпочинку, дозвілля, спортивних змагань.

2. Проект «КРОК до вершин» – підкорення вершин Карпат – даний проект націлений на активний відпочинок студентів у період канікул. Проживання в екологічно чистому регіоні Карпат. Кожен день учасники починають свій ранок з рухливої гімнастики, з застосуванням елементів йоги та пілатесу, щоб налаштуватися на активний та насичений подіями день. Заняття проходять на свіжому повітрі та обов'язково під наглядом кваліфікованих спеціалістів. Протягом всього періоду особлива увага приділяється харчуванню студентів і оздоровчим процедурам (масажі, сауна, водні процедури, відвідування термальних басейнів, а також вживання цілющої мінеральної води). Практичні тренінги, ігри та квести на розвиток креативності, вечірні розваги, сприяють формуванню у студентів позитивної самооцінки, навичок здорового способу життя, наичок саоконтролю та саморегуляції. Основним завданням є розвиток морально-вольових і фізичних якостей у процесі підкорення вершин Карпат різної висоти і складності маршруту (Захар Беркут, Маківка, Парашка, Піп Іван, Пікуй, Говерла).

Висновки. Таким чином, компетентнісний підхід в оцінці ефективності здоров'язберігаючої освіти в університеті:

-задає ціннісно-цільові орієнтири розвитку освітніх систем;

-відображає сенс діяльності університету по збереженню і зміцненню здоров'я студентської молоді;

-мотивує до знань, до дотримання норм і правил особистої гігієни, фізичного і духовного самовдосконалення, відповідального вибору студентами здорового способу життя;

-підкреслює цінність та значимість освіти.

Програма формування здоров'язберігаючих компетентностей майбутніх фахівців з туризму являє собою психолого-педагогічну систему та розкриває принципи професійно значущих якостей, які відповідають вимогам професійної діяльності фахівців з туризму.

Формування культури здоров'я та здорового способу життя студентів - це багаторівнева система цілей і завдань навчальних дисциплін, логічно пов'язаних між собою спільною метою підготовки. Системоутворюючі елементи програми повинні враховувати особливі вимоги майбутньої професійної практики; об'єктивні обставини процесу навчання, які складаються з можливостей матеріально-технічної та методичної бази навчального закладу; дотримання дидактичних принципів формування змісту навчання.

Найбільш пріоритетними методами навчання є: комунікативні (дискусії, бесіди); ігрові; тренінгові. Серед методів організації пізнавальної - діяльності перевага віддається евристичним і дослідницьким.

Методика спрямована на забезпечення взаємозв'язку процесів освоєння знань та набуття вмінь; побудована на поєднанні теорії та практики. Наявність творчих завдань підсилює діяльній компоненту навчального процесу. Використання тренінгових методів дозволяє посилити компоненту індивідуалізації процесу навчання.

Знання і вміння, які сформовані в процесі здоров'язбереження, затребувані в практиці професійної діяльності; зміст і методика навчання ефективні для реалізації цілей і завдань професійної підготовки майбутніх фахівців з менеджменту туризму.

Література:

1. Бурлакова І. А. Фізична культура майбутнього спеціаліста як вагома передумова забезпечення мотивації щодо збереження здоров'я. *Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії* : Матеріали XXVII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Переяслав-Хмельницький, 30-31 липня 2016 р.). Переяслав -Хмельницький, 2016. С. 94 – 96.

2. Ващенко І. В. Особливості ставлення до професії та професійного здоров'я у фахівців економічної галузі. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2018. № 2 (46). С. 19-28.

3. Дубасенюк О. А. Модернізація системи освіти в Україні в умовах сучасних глобалізаційних процесів. *Освітні реформи: місія, дійсність*,

рефлексія : монографія / за ред. В.Г. Кременя та ін. Київ : ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2013. С. 253–262.

4. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. *Высшее образование сегодня*. 2003. № 5. С. 34–42.

5. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Москва : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 40 с.

6. Казарницькова Я. Л. Процес формування професійної компетентності та працездатності майбутнього фахівця туристської індустрії. *Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2009. №10 (173). С. 67-74.

7. Кондес Т. В. Психологічні аспекти формування здоров'язберігаючих компетенцій в системі підготовки спеціалістів соціономічного профілю. *Актуальні проблеми психології*. 2018. Т. IX., Вип. 11. С. 106–114.

8. Маркова А. К. Основы профессионализма. Москва : Знание, 1996. 456 с.

9. Овчарук О. Ключові компетентності: Європейське бачення. *Управління освітою*. 2004. № 2. С. 6-9.

10. Burlakova I., Sheviakov O. Socio-psychological technologies of professional health formation. *Public Administration and Law Review*. 2021. №3. С. 54-64.

References:

1. Burlakova, I. A. (2016), "The physical culture of the future specialist as an important prerequisite for providing motivation to maintain good health", *Problemy ta perspektyvy rozvytku nauky na pochatku tretoho tysiacholittia u krainakh Yevropy ta Azii* [Problems and prospects of science development at the beginning of the third millennium in Europe and Asia], Materialy KhKhVII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii [Proceedings of the XXVII International Scientific and Practical Internet Conference], Pereiaslav –Khmelnitskyi, Ukraine, pp. 94–96.

2. Vashchenko, I. V. (2018), "Peculiarities of the attitude to the profession and professional health of specialists in the economic field", *Teoretychni i prykladni problemy psykholohii*, №2(46), pp. 19-28.

3. Dubaseniuk, O. A. (2013), "Modernization of the education system in Ukraine in the conditions of modern globalization processes", *Osvitni reformy: misiia, diisnist, refleksiiia* [Educational reforms: mission, reality, reflection], TOV «Vydavnyche pidpriemstvo «Edelweis», Kyiv, Ukraine, pp. 253–262.

4. Zimnyaya, I. A. (2003), "Key competencies are a new paradigm of educational outcomes", *Vyisshie obrazovanie segodnya*, № 5, pp. 34–42.

5. Zymniaia, Y. A. (2004), *Kliuchevie kompetentnosti kak rezultatyvno-tselevaia osnova kompetentnostnoho podkhoda v obrazovanuu* [Key

competencies as a result-target basis of the competency-based approach in education], *Issledovatel'skiy tsentr problem kachestva podgotovki spetsialistov*, Moscow, Russia, 40p.

6. Kazarnytskova, Ya. L. (2009), "The process of formation of professional competence and ability to work of the future specialist of the tourism industry", *Luhanskoho natsionalnogo universytetu im. Tarasa Shevchenka. Seriya: Pedagogichni nauky*, №10 (173), pp. 67-74.

7. Kondes, T. V. (2018), "Psychological aspects of the formation of health-preserving competencies in the system of training specialists in the socio-economic profile", *Aktualni problemy psikhologii*, vol. IX., №11, pp. 106–114.

8. Markova, A. K. (1996), *Osnovy professionalizma* [Fundamentals of professionalism], *Znanie*, Moscow, Russia, 456 p.

9. Ovcharuk, O. (2004), "Key competencies: European vision", *Upravlinnia osvity*, № 2, pp. 6-9.

10. Burlakova, I. and Sheviakov, O. (2021), "Socio-psychological technologies of professional health formation", *Public Administration and Law Review*, №3, pp. 54-64.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2021 р.